

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เพลงเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่ผูกพันกับชีวิตมนุษย์มาตั้งแต่อดีตกาล และมนุษย์เริ่มต้นใช้ประโยชน์จากเพลงในด้านต่างๆมาเป็นเวลานานแล้ว เช่น บทสวดมนต์อันอ่อนนพระเจ้าให้คุ้มครองจากภัยธรรมชาติ จังหวะและทำนองที่เกิดจากความรัก ความสนุกสนานรื่นเริงก็กลายมาเป็นบทกล่อมลูก ในขณะที่เสียงและจังหวะที่เกิดขึ้นจากการเพาะปลูกเก็บเกี่ยวพืชผล และบทให้ร้องลั่นกลองรบอันเกิดจากสัญชาตญาณอีกheimที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมากลายเป็นเพลงปลุกใจ จึงถือได้ว่า เพลงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์มาทุกยุคทุกสมัย

เพลงเปรียบเสมือนวรรณกรรมที่มีทำนองของสังคม เพลงสามารถสื่อสารกับผู้ฟังในสังคมนั้นๆ ได้อย่างง่ายดาย และสามารถเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง จึงกล่าวได้ว่า เพลงหรือดนตรีเป็นภาษาสากล สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ความหมายหรือความต้องการต่างๆ จากผู้ประพันธ์ไปสู่ผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังได้รับรู้สัมผัสด้วยอารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว

Carl I. Hovland (1962) ได้กล่าวว่า " สื่อมวลชนมีพลังมหาศาลต่อแนวความคิดของมนุษย์ " สังคมในปัจจุบัน เพลงนับเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่ได้เข้ามามีบทบาทอย่างสูงในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติ และมีจำนวนถึงร้อยละ 60 ของประชากรทั้งหมดในประเทศ ในขณะที่สถาบันครอบครัว โรงเรียน ศาสนา ซึ่งเป็นสถาบันที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนาวัยรุ่น กลับมีบทบาทน้อยลง

โดยธรรมชาติแล้ว วัยรุ่นเป็นวัยแห่งการแสวงหา และต้องการอิสระ ดังนั้น เราจึงมักจะพบว่า วัยรุ่นจะชอบแยกตัวเองออกจากครอบครัว และลดการพึ่งพิงพ่อแม่ เพื่อแสดงว่าเขาโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่ในขณะเดียวกัน ก็จะหันไปพึ่งพิงกลุ่มเพื่อน หรือสื่อมวลชน เพื่อหากลุ่มที่สร้างความมั่นใจในบทบาทและสถานภาพของตน และใช้ยึดถือเป็นแบบอย่างในทิศทางที่ตนเองได้รับการยอมรับในสายตาผู้อื่น

การฟังเพลงนับเป็นสิ่งที่วัยรุ่นจำนวนมากให้ความสนใจและหันหน้าไปฟังฟัง ทำให้รายการเพลงและธุรกิจเทปเพลงจึงเกิดขึ้นรวดเร็ว และขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือ " วัยรุ่น " เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่กลัวความล้าสมัย มีอำนาจในการตัดสินใจและอำนาจในการซื้ออยู่ในระดับสูง เป็นวัยที่ถูกชักจูงง่ายและมักจะมีพฤติกรรมเลียนแบบได้ง่าย เมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากสื่อหรือบุคคลที่พวกเขาชื่นชม ศรัทธา และไว้วางใจ

จากงานวิจัยของ Raymond L. Carroll และคณะ (1993) กล่าวว่า Brown, Bauman และ Koch (1990) พบว่า วัยรุ่นผู้หญิงจะฟังวิทยุบ่อยกว่าผู้ชาย ซึ่งสอดคล้องกับ Well และ Hakanen (1991) ที่พบว่า วัยรุ่นผู้หญิงจะใช้สื่อวิทยุสูงที่สุด รองลงมาคือ โทรทัศน์ ในขณะที่วัยรุ่นผู้ชายจะใช้สื่อโทรทัศน์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เทปเพลงและวิทยุ และยังพบว่า วัยรุ่นผู้หญิงจะใช้วิทยุในการฟังเพลงเพื่อจัดการเกี่ยวกับอารมณ์ของตนเอง เช่น กระตุ้นให้มีอารมณ์มากขึ้น หรือเยือกเย็นลงกว่าผู้ชาย . และจากงานวิจัยของ Larson Kubey Colletti (1989) พบว่า ผู้ชายมักจะฟังรายการที่เน้นเนื้อหาสาระ และเพลงร็อคหนัก ขณะที่ผู้หญิงชอบฟังเพลงแนวบัลลาด หรือเพลงรัก ทำให้ผลที่เกิดตามมาคือ ผู้ชายจึงเลือกที่จะฟังเทปหรือซี.ดี. มากกว่าที่จะฟังเพลงจากวิทยุเหมือนกับผู้หญิง เพราะเพลงในแบบที่ผู้ชายชื่นชอบมักไม่ค่อยเปิดในรายการวิทยุบ่อยนัก ประกอบกับในปัจจุบัน เทป และซี.ดี. มีคุณภาพดี ราคาถูกหาซื้อได้ง่าย และยังมีให้เลือกมากมายอีกด้วย

จาร์เน แกลโกสค ได้ทำงานวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมกรรมการฟังวิทยุของชาวกรุงเทพมหานคร" เมื่อปลายปี พ.ศ. 2537 พบว่า สิ่งที่ผู้ฟังต้องการให้มีในรายการวิทยุ ได้แก่ ต้องการให้มีเพลงมากๆ ความต้องการด้านข่าว ความต้องการด้านสาระและความรู้ เป็นต้น และสำหรับสิ่งที่ไม่ต้องการให้มีในรายการวิทยุ ได้แก่ ไม่ต้องการให้ผู้ดำเนินรายการพูดมาก ไม่ต้องการให้มีโฆษณา太多 เป็นต้น

จากงานวิจัยข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า วัยรุ่นมีความต้องการใช้สื่อในการฟังเพลง มากกว่าความต้องการด้านอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องมาจาก เพลงเป็นส่วนสำคัญในการช่วยสร้างจินตนาการ สร้างการนึกภาพต่างๆตาม หรือแม้กระทั่งเพื่อฝันตามได้โดยง่าย วัยรุ่นมักจะใช้เพลงเพื่อเป็นการสร้างโลกส่วนตัว ทำให้รู้สึกเป็นอิสระจากผู้ปกครอง และเป็นการผ่อนคลายความกดดันต่างๆ ที่ได้ประสบมาจากครอบครัว สังคมรอบข้าง และใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อน

เนื่องจาก วิทยุรุ่นเป็นวิทยุที่มีความต้องการแตกต่างและมากกว่าวิทยุอื่น ๆ ซึ่งบางครั้งก็ยากต่อการทำความเข้าใจ ดังนั้น ถ้าหากได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ประโยชน์จากการฟังเพลงของวิทยุรุ่น ก็จะทำให้เราสามารถเข้าใจความต้องการ รวมไปถึงความรู้สึก ความพึงพอใจ และความไม่พึงพอใจที่วิทยุรุ่นมีต่อเพลง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับวิทยุรุ่น และการพัฒนาวิทยุรุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาที่มีการนำเสนอในเพลงไทยยอดนิยมของวิทยุรุ่น
2. เพื่อศึกษาความบ่อยครั้งในการฟังเพลง การรับรู้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังเพลงไทยสากลของวิทยุรุ่น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์จากการฟังเพลงไทยสากลของวิทยุรุ่นกับความบ่อยครั้งในการฟังเพลงไทยสากลของวิทยุรุ่น
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความบ่อยครั้งในการฟังเพลงไทยสากลของวิทยุรุ่นกับความพึงพอใจจากการฟังเพลงไทยสากลของวิทยุรุ่น
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์กับความพึงพอใจจากการฟังเพลงไทยสากลของวิทยุรุ่น

สมมติฐาน

1. การรับรู้ประโยชน์จากการฟังเพลงไทยสากลของวิทยุรุ่นมีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการฟังเพลงไทยสากลของวิทยุรุ่น
2. ความบ่อยครั้งในการฟังเพลงไทยสากลของวิทยุรุ่นมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจจากการฟังเพลงไทยสากลของวิทยุรุ่น
3. การรับรู้ประโยชน์จากการฟังเพลงไทยสากลของวิทยุรุ่นมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจจากการฟังเพลงไทยสากลของวิทยุรุ่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาเนื้อหาที่มีการนำเสนอในเพลงไทยยอดนิยมของวัยรุ่นได้เลือกตัวอย่างเพลงไทยยอดนิยมมาจากเพลงที่ติดอันดับเพลงยอดนิยมของสถานีวิทยุฮอตเวฟ 91.5 เมกกะเฮิร์ต สถานีวิทยุแซด 88.5 เมกกะเฮิร์ต และสถานีวิทยุเอ็นเนอร์จีเอฟ.เอ็ม. 98 เมกกะเฮิร์ต ระหว่างเดือนสิงหาคม - เดือนตุลาคม 2540 โดยไม่ได้รวมถึงเพลงของนักร้องต่างประเทศที่นักร้องไทยนำมาร้องใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 20 เพลง

2. การศึกษาเรื่องการรับรู้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังเพลงไทยสากลของวัยรุ่น จะศึกษาเฉพาะวัยรุ่นที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมที่สังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดการศึกษาเอกชนและสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร และวัยรุ่นที่กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา ในมหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชน เฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์

เพลงไทยสากล หมายถึง เพลงที่มีแนวดนตรีลักษณะเหมือนกับเพลงทางตะวันตก เช่น แนวลูกทุ่ง แนวยุโรป แนวยุโรป แนวยุโรป เป็นต้น บันทึกด้วยโน้ตดนตรีสากล จังหวะของเพลงอาจจะเร็ว หรือช้าก็ได้ แต่เนื้อร้องส่วนใหญ่ของเพลงจะต้องเป็นภาษาไทย

เพลงไทยยอดนิยม หมายถึง เพลงที่ติดอันดับเพลงยอดนิยมของสถานีวิทยุฮอตเวฟ 91.5 เมกกะเฮิร์ต สถานีวิทยุแซด 88.5 เมกกะเฮิร์ต และสถานีวิทยุเอ็นเนอร์จีเอฟ.เอ็ม. 98 เมกกะเฮิร์ต ระหว่างเดือนสิงหาคม - เดือนตุลาคม 2540 โดยไม่ได้รวมถึงเพลงของนักร้องต่างประเทศที่นักร้องไทยนำมาร้องใหม่

การรับรู้ประโยชน์จากการฟังเพลง หมายถึง ความคาดหวังจากการฟังเพลงว่าจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ซึ่งแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้

1. ด้านข่าวสาร ได้แก่

- ทำให้รู้สึกทันสมัย
- ทำให้ได้รับทราบเรื่องราวในวงการบิน

2. ด้านเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว ได้แก่

- สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจตนเอง
- เป็นแบบอย่างและแนวทางในการปฏิบัติ
- ใช้ในการเปรียบเทียบกับตนเอง
- ใช้เป็นสื่อแทนการกระทำ หรือคำพูด

3. ด้านสังคม ได้แก่

- ใช้เป็นเพื่อน
- ใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อน
- เป็นหัวข้อในการสนทนา

4. ด้านบันเทิง ได้แก่

- ความสนุกสนาน
- ปลอดภัยอารมณ์
- สร้างจินตนาการ
- หลีกหนีความจริง หรือปัญหาในชีวิต
- ฆ่าเวลา

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ได้รับการตอบสนองในประเด็นต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับการรับรู้ประโยชน์ แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

วัยรุ่น หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมที่สังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดการศึกษาเอกชนและสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร และนิสิต นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา ในมหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชน เฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร

ความบ่อยครั้งในการฟังเพลง หมายถึง จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยต่อสัปดาห์ในการฟังเพลง ทั้งจากรายการวิทยุ จากรายการโทรทัศน์ จากการซื้อเทปหรือซีดี.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิทยุรุ่น เพื่อกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์จากเพลงไทยสากลในการสื่อสารเพื่อการพัฒนาวิทยุรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตเพลง นักจัดรายการวิทยุ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการสำหรับวิทยุรุ่น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์เพลงไทยสากล รายการเพลงไทยสากลและกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับการพัฒนาวิทยุรุ่น และเป็นที่ชื่นชอบของวิทยุรุ่น

3. การศึกษานี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาเนื้อหาของสื่อเพื่อการพัฒนาต่อไป